

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління
Кафедра міжнародної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор/з наукової роботи
Наталія ВІННІКОВА
«*Наталія*» *серпень* 2022 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ РІШЕНЬ

для аспірантів

спеціальності 051 Економіка
освітнього рівня третього (освітньо-наукового)
освітньо-наукової програми «Економіка»

Київ – 2022

Розробник:

Ушенко Наталя Валентинівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Ушенко Наталя Валентинівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління
Протокол від 1.09.2022 р. № 1.

Завідувач кафедри _____ (підпис) (Алла ШЛАПАК)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої-наукової програми «Економіка»

Гарант освітньої-наукової програми _____ (підпис) (Валерія ЛОЙКО)

Робочу програму перевірено

01.09.2022

Завідувач аспірантури, докторантури _____ (підпис) (Ілона ТРИГУБ)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) “__” 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) “__” 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) “__” 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) “__” 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	3 кредитів / 90 годин	
Рік навчання	2	2
Семестр	3	3
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
Аудиторні	24	12
Самостійна робота	60	78
Модульний контроль	6	
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: формування у аспірантів фундаментальних знань теорії та практики соціальної відповідальності економічних рішень і відповідних професійних компетенцій.

Завдання дисципліни: вивчення теоретичних положень і практики взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері соціальної відповідальності як умови сталого розвитку суспільства.

Фахові компетентності:

ФК-1. Здатність інтерпретації емпіричного досвіду економіки, через сучасні наукові теорії, представлених зокрема, окремими бізнес-функціями, діяльністю підприємств, кластерними утвореннями, секторами економіки та національною економікою в цілому.

ФК-3. Здатність проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, сфер економіки та національної економіки: володіння сучасними методами збору, обробки та аналізу економічних і соціальних даних; сучасними методиками розрахунку та аналізу соціально-економічних показників, що характеризують економічні процеси та явища на мікрорівні.

ФК-12. Здатність адаптуватися до нових ситуацій. Здатність застосовувати джерела активізації творчого пошуку, різних джерел інформації, математичного апарату та комп'ютерних технологій для розв'язання економічних завдань.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:
знати:

- сутність, види, категорії, еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності;
- особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку;
- місце соціальної відповідальності в управлінні організацією;
- нормативно-правові засади розвитку соціальної відповідальності;
- моделі корпоративної соціальної відповідальності і створення різних типів корпоративної культури;
- критерії, показники та методику оцінювання соціальної відповідальності;
- особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських релігіях;
- сутність соціальних інвестицій як форми вияву корпоративної відповідальності роботодавців;
- сутність, складові та пріоритети розвитку соціально відповідальної політики управління персоналом;
- екологічні аспекти соціальної відповідальності та їх нормативно-правове регулювання;
- сутність, структуру, вимоги та особливості міжнародних стандартів соціальної звітності;

вміти:

- формувати механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю;
- формувати ефективну взаємодію роботодавців з персоналом на засадах соціальної відповідальності;
- формувати відносини підприємництва із зовнішніми організаціями на засадах корпоративної соціальної відповідальності;
- визначати напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;
- посилювати соціальну відповідальність суб'єктів розвитку через соціальне партнерство;
- здійснювати моніторинг корпоративної соціальної відповідальності;
- оцінювати ефективність корпоративної соціальної відповідальності;
- розвивати корпоративну соціальну відповідальність як чинник підвищення конкурентоспроможності.

Програмні результати навчання:

ПРН-1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПРН-2. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної, зовнішньоекономічної, інноваційної політики держави.

ПРН-5. Демонструвати стійке розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем. Орієнтуватися в сучасних

економічних та соціальних тенденціях та потребах суспільства з метою обґрунтування на їх основі прийнятих економічно безпечних рішень, демонструвати сучасні уявлення про соціальну відповідальність при прийнятті економічних рішень.

ПРН-9. Володіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземними мовами.

ПРН-10. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах.

ПРН-11. Використовувати аналітичний та методичний інструментарій для розуміння логіки прийняття господарчих рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади), застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН-12. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН-13. Демонструвати вміння здійснювати економічний аналіз на основі статистичної інформації для прийняття та обґрунтування інноваційних та економічно безпечних рішень.

ПРН-14. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН-16. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

ПРН-17. Показувати навички самостійної роботи, виявляти ініціативу та підприємливість.

ПРН-19. Обґрунтовувати теоретичну доцільність та практичну ефективність впровадження результатів наукового дослідження у господарську діяльність суб'єктів господарювання, організацій, об'єднаних територіальних громад, органів влади.

ПРН-20. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

ПРН-22. Демонструвати готовність і здатність до набуття нових знань і освітніх компетенцій упродовж навчання в аспірантурі, а також до самовдосконалення й самоактуалізації в напрямку «саморозвиток і самоосвіта впродовж усього життя».

ПРН-23. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ п/п	Назви змістових модулів, тем	Усьо го	Розподіл годин між видами робіт			
			Аудиторна:			
			лек- цій	семі- нарсь кі	практи- чні	самос- тійна
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи соціальної відповідальності						
1.	Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку	10	2	-	-	8
2.	Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства	8	-	-	2	6
	Модульний контроль	2	-	-	-	-
	<i>Разом</i>	20	2	-	2	14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Формування економічних відносин на засадах соціальної відповідальності						
3.	Організаційно-правове забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю	10	2	-	2	6
4.	Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності	10	-	2	-	8
5.	Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності	12	2	-	2	8
	Модульний контроль	2	-	-	-	-
	<i>Разом</i>	34	4	2	4	22
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Забезпечення соціальної відповідальності економічних рішень						
6.	Екологічна компонента соціальної відповідальності	12	2	2	-	8
7.	Оцінювання ефективності соціальної відповідальності	10	-	-	2	8
8.	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	12	2	-	2	8
	Модульний контроль	2	-	-	-	-
	<i>Разом</i>	36	4	2	4	24
	<i>Усього</i>	90	10	4	10	60

Тематичний план для заочної форми навчання

№ п/п	Назви змістових модулів, тем	Усьо го	Розподіл годин між видами робіт			
			аудиторна:			
			лек- цій	лабо- ратор ні	практи- чні	самос- тійна
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи соціальної відповідальності						
1.	Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку	11	1			10
2.	Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства	13	1		2	10
<i>Разом</i>		24	2		2	20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Формування економічних відносин на засадах соціальної відповідальності						
3.	Організаційно-правове забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю	9				9
4.	Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності	10	1			9
5.	Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності	10				10
<i>Разом</i>		29	1			28
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Забезпечення соціальної відповідальності економічних рішень						
6.	Екологічна компонента соціальної відповідальності	13	1		2	10
7.	Оцінювання ефективності соціальної відповідальності	11	1			10
8.	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	13	1	2		10
<i>Разом</i>		37	3	2	2	30
<i>Усього</i>		90	6	2	4	78

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи соціальної відповідальності

Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку

Основні положення сучасної концепції сталого розвитку. Сутність соціальної відповідальності. Соціальна відповідальність як система. Сутність та ретроспектива розвитку корпоративної соціальної відповідальності. Концепції соціальної відповідальності. Моделі соціальної відповідальності.

Ключові слова: сталий розвиток; соціальна відповідальність; корпоративний егоїзм.

Література:

1. Закон України «Про соціальний діалог в Україні» від 23.12.2010 р. № 2862-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>
2. Балусєва О. В. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / О. В. Балусєва, О. В. Боднарук. – Маріуполь: ДонДУУ, 2017. – 284 с.
3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
4. ПРООН Україна - <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>
5. Соснін О. В. Інвестиції в людський розвиток в умовах глобальної трансформації : навчальний посібник / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, М. А. Ажажа ; Національна академія державного управління при Президентові України. - 2-ге вид., стереотип. - Львів : Магнолія 2006, 2016. - 607 с.
6. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / [А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін.] ; за заг. ред. д.е.н., проф. А. М. Колота. — К.: КНЕУ, 2015. — 519 с.
7. Україна в індикаторах сталого розвитку / Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку – Режим доступу: <http://wdc.org.ua/uk/services/ukraine-sd>

Тема 2. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства

Соціальна відповідальність людини. Складові соціальної відповідальності людини. Соціальна відповідальність інститутів громадянського суспільства. Інститут громадянського суспільства. Моральна соціальна відповідальність. Політична соціальна відповідальність. Громадянська соціальна відповідальність. Соціальна відповідальність держави.

Ключові слова: соціальна відповідальність людини; політична відповідальність; моральна відповідальність; громадянська відповідальність; інститут громадянського суспільства.

Література:

1. Гусєва О.Ю. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. / Гусєва О.Ю., Воскобоєва О.В., Хлевицька Т.Б. – Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. - 222 с.
2. Єрмоленко А. Соціальна відповідальність як основна цінність інституціоналізації сучасного суспільства [Текст] / А. Єрмоленко [та ін.] ; Національна академія наук України, Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди. - Київ : Наукова думка, 2016. - 302 с.
3. Король С. Я. Соціальна відповідальність бізнесу: теорія та методологія обліку / С. Я. Король. - Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. - 416 с.

4. Охріменко О.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / Охріменко О.О., Іванова Т.В. — Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», 2015. —180 с.

5. Соціальна політика: навчальний посібник / Л. Д. Климанська, В. Є. Савка, Н. М. Хома ; заг. ред.: В. М. Піча, Я. Б. Турчин ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет "Львівська політехніка", Інститут гуманітарних і соціальних наук. - 2-е вид., випр. і доп. - Львів : Новий Світ - 2000, 2018. - 318 с.

6. Ушенко Н.В. Соціальна відповідальність держави / Ушенко Н.В. // Глобальні та національні проблеми економіки.– 2017. - №17. - С. 931-936.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Формування економічних відносин на засадах соціальної відповідальності **Тема 3. Організаційно-правове забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю**

Модель управління корпоративною соціальною відповідальністю. Етапи впровадження системи корпоративної соціальної відповідальності на українських підприємствах. Стратегія корпоративної соціальної відповідальності. Нормативно-правове забезпечення корпоративної соціальної відповідальності. Ключові професійні компетенції (функціональні обов'язки) менеджера з КСВ. Організаційне забезпечення корпоративної соціальної відповідальності. Структура програм корпоративної соціальної відповідальності. Інструменти реалізації корпоративної соціальної відповідальності. Основні функції корпоративних кодексів.

Ключові слова: управління корпоративною соціальною відповідальністю; політика управління КСВ; корпоративний кодекс.

Література:

1. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. –180 с.
2. Петрашко Л.П. Корпоративна відповідальність: крос-культурні моделі та бізнес-практики: монографія. – К.: КНЕУ, 2013. – 372 с.
3. Посилкіна О.В. Соціальна відповідальність: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей / Посилкіна О.В., Братішко Ю.С. – Х.: НФаУ, 2018. – 152 с.
4. Сибитка Л. А. Розвиток та становлення соціального підприємства та соціальної відповідальності бізнесу / Л. А. Сибитка, О. М. Дмитрієва, К. В. Сироїжко // Інвестиції: практика та досвід : науково-практичний журнал. - 2019. - № 22. - С. 47-53.
5. Ushenko N. Strategic priorities for the formation of social responsibility of business / Ushenko N.; Blyzniuk, V.; Dniprov, O.; Ridel, T.; Kurbala, N. // *Entrepreneurship and Sustainability*. 2021. *Issues* 8(4). Pp. 641-653. [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.4\(39\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.4(39)) Режим доступу - <http://jssidoi.org/jesi/article/845>

Тема 4. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності

Сутність та напрями корпоративної соціальної відповідальності у соціально-трудовах відносинах. Механізми реалізації соціальної відповідальності у сфері праці. Реалізація корпоративної соціальної відповідальності в сфері охорони праці. Соціальний пакет як складова

корпоративної соціальної відповідальності. Відображення питань корпоративної соціальної відповідальності перед працівниками у міжнародних стандартах.

Ключові слова: роботодавці; працівники; праця; міжнародні стандарти.

Література:

1. Балусева О. В. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / О. В. Балусева, О. В. Боднарук. – Маріуполь: ДонДУУ, 2017. – 284 с.
2. Закон України «Про соціальний діалог в Україні» від 23.12.2010 р. № 2862-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>
3. Петрашко Л.П. Корпоративна відповідальність: крос-культурні моделі та бізнес-практики: монографія. – К.: КНЕУ, 2013. – 372 с.
4. Ushenko N. Education Process Digitalization and Its Impact on Human Capital of an Enterprise / Kateryna Andriushchenko; Alina Khaletska; Natalya Ushenko; Hanna Zholnerchuk; Iryna Ivanets; Svilana Petrychuk; Sergey Uliganets // Journal of Management Information and Decision Sciences Volume 24, Issue 5, 2021. – P.1-9. - Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/Education-process-digitalization-and-its-impact-on-human-capital-of-an-enterprise-1532-5806-24-5-271.pdf>
5. Ushenko N. Expanding the Boundaries of the Economic Security of International Companies on the Basis of Corporate Social Responsibility Practices / Natalya Ushenko, Viktoriia Blyzniuk, Inesa Shumilo, Natalia Filipenko, Natalia Kurbala Journal of Security and Sustainability Issues. - 2020 . - Volume 10. - Number 2 (December). - P. 631-642, DOI 10.9770/jssi.2020.10.2(21)
6. Ushenko N. Innovative project management in the context of changing consumer preferences, decentralization, sustainable development and social partnerships / Ushenko N.? Vlasenko O., Biriuk O. / Security Management of the XXI Century: National and Geopolitical Aspects. Issue 3. - Nemoros s.r.o. Prague, 2021. – P. 340-348.

Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності

Складові взаємодії бізнесу з місцевою владою та громадою. Особливості реалізації спільних просвітницьких акцій, цільових соціальних програм, комплексних соціально- економічних програм розвитку територій. Елементи які включає корпоративна соціальна відповідальність перед споживачами. Основні принципи КСВ у взаємовідносинах із споживачами. Форми співпраці між навчальними закладами і представниками бізнесу. Основні методи юридичного закріплення відносин між ЗВО та бізнесом.

Ключові слова: бізнес; місцева влада; громада; ЗВО.

Література:

1. Гусева О.Ю. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. / Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. – Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. - 222 с.
2. Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kbs.org.ua/index.php?get=14&id=5817>.
3. Охріменко О.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / Охріменко О.О., Іванова Т.В. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. – 180 с.
4. Петрашко Л.П. Корпоративна відповідальність: крос-культурні моделі та бізнес-практики: монографія. – К.: КНЕУ, 2013. – 372 с.
5. Ушенко Н.В. Інтегрування корпоративної соціальної відповідальності у стратегію управління бізнес-структури / Ушенко Н.В., Піддубна І.О. // Причорноморські економічні студії . – 2017. - №24. – С. 162-167.

6. Ushenko N. Strategic priorities for the formation of social responsibility of business / Ushenko N.; Blyzniuk, V.; Dniprov, O.; Ridel, T.; Kurbala, N. // *Entrepreneurship and Sustainability*. 2021. *Issues* 8(4). Pp. 641-653. [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.4\(39\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.4(39)) Режим доступу - <http://jssidoi.org/jesi/article/845>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Забезпечення соціальної відповідальності економічних рішень

Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності

Сутність та функції екологічної відповідальності. Екологічна відповідальність особистості. Корпоративна екологічна відповідальність. Критерії визначення екологічно відповідальної організації. Екологічний менеджмент. Етапи впровадження системи екологічного менеджменту.

Ключові слова: екологічна відповідальність; природні багатства; особистість; екологічний менеджмент.

Література:

1. Балусева О. В. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / О. В. Балусева, О. В. Боднарчук. – Маріуполь: ДонДУУ, 2017. – 284 с.
2. Олійник О.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. - Рівне: НУВГП, 2016. – 222 с.
3. Посилкіна О.В. Соціальна відповідальність: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей / Посилкіна О.В., Братішко Ю.С. – Х.: НФаУ, 2018. – 152 с.
4. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / [А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін.] ; за заг. ред. д.е.н., проф. А. М. Колота. — К. : КНЕУ, 2015. —519 с.
5. Центр “Розвиток КСВ”[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://csr-ukraine.org/pro-nas/>

Тема 7. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності

Етапи оцінювання ефективності соціальної відповідальності. Індекси як засіб оцінювання соціальної відповідальності. Найбільш поширені фондові соціальні індекси. Найбільш поширені не фондові соціальні індекси. Методи комплексної оцінки соціальної відповідальності. Оцінювання корпоративної соціальної відповідальності у соціально-трудовах відносинах.

Ключові слова: оцінювання; індекси; соціально-трудова відносина; оцінювання КСВ.

Література:

1. Олійник О.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. - Рівне: НУВГП, 2016. – 222 с.
2. Посилкіна О.В. Соціальна відповідальність: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей / Посилкіна О.В., Братішко Ю.С. – Х.: НФаУ, 2018. – 152 с.
3. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / [А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін.]; за заг. ред. д.е.н., проф. А. М. Колота. — К. : КНЕУ, 2015. —519 с.
4. Центр “Розвиток КСВ”[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://csr-ukraine.org/pro-nas/>
5. Ushenko N. Expanding the Boundaries of the Economic Security of International Companies on the Basis of Corporate Social Responsibility Practices / Natalya Ushenko, Viktoriia Blyzniuk, Inesa Shumilo, Natalia Filipenko, Natalia Kurbala. *Jornal of Security and Sustainability Issues*. - 2020 . - Volume 10. - Number 2 (December). - P. 631-642, DOI 10.9770/jssi.2020.10.2(21)

Тема 8. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні

Державне стимулювання корпоративної соціальної відповідальності.
Механізм державного стимулювання корпоративної соціальної відповідальності.
Механізм державного стимулювання корпоративної соціальної відповідальності.
Роль бізнесу в просуванні соціальної відповідальності. Роль бізнесу в просуванні соціальної відповідальності в сфері соціально-трудових відносин, охорони навколишнього середовища, боротьби з корупцією, інтересів споживачів.
Підвищення прозорості діяльності організацій як напрям розвитку соціальної відповідальності. Розкриття інформації з питань корпоративної соціальної відповідальності.

Ключові слова: держава; стимулювання; бізнес; навколишнє середовище; боротьба з корупцією.

Література:

1. Єрмоленко А. Соціальна відповідальність як основна цінність інституціалізації сучасного суспільства [Текст] / А. Єрмоленко [та ін.] ; Національна академія наук України, Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди. - Київ : Наукова думка, 2016. - 302 с.
2. Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку – Режим доступу: <http://wdc.org.ua/uk/services/ukraine-sd>
3. Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України <https://idss.org.ua>
4. Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України - <http://ecos.kiev.ua>
5. Ushenko N. Education Process Digitalization and Its Impact on Human Capital of an Enterprise / Kateryna Andriushchenko; Alina Khaletska; Natalya Ushenko; Hanna Zholnerchuk; Iryna Ivanets; Svitlana Petrychuk; Sergey Uliganets // Journal of Management Information and Decision Sciences Volume 24, Issue 5, 2021. – P.1-9. - Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/Education-process-digitalization-and-its-impact-on-human-capital-of-an-enterprise-1532-5806-24-5-271.pdf>
6. Ushenko N. Strategic priorities for the formation of social responsibility of business / Ushenko N.; Blyzniuk, V.; Dniprov, O.; Ridel, T.; Kurbala, N. // *Entrepreneurship and Sustainability*. 2021. Issues 8(4). Pp. 641-653. [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.4\(39\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.4(39)) Режим доступу - <http://jssidoi.org/jesi/article/845>

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (денна форма)

№ з/п	Вид діяльності аспіранта	Макс. к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			к-ть одиниць	максимальна к-ть	к-ть одиниць	максимальна к-ть	к-ть одиниць	максимальна к-ть
1	Відвідування лекцій	1	1	1	2	2	2	2
2	Відвідування практичних занять	1	1	1	2	2	2	2
3	Відвідування лабораторних занять	1	0	0	1	1	1	1
4	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15	3	15
5	Робота на практичних заняттях	10	1	10	2	20	2	20
6	Робота на лабораторних заняттях	10	0	0	1	10	1	10
7	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом				47		75		75
Максимальна кількість балів:					197			
Розрахунок коефіцієнта:					197 / 100 = 1,97			

Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (заочна форма)

№ з/п	Вид діяльності аспіранта	Макс. к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			к-ть одиниць	максимальна к-ть	к-ть одиниць	максимальна к-ть	к-ть одиниць	максимальна к-ть
1	Відвідування лекцій	1	2	2	1	1	3	3
2	Відвідування практичних занять	1	1	1	-	-	1	1
3	Відвідування лабораторних занять	1	-	-	-	-	1	1
4	Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20	5	25
5	Робота на практичних заняттях	10	1	10	-	-	1	10
6	Робота на лабораторних заняттях	10	-	-	-	-	1	10
Разом				33		21		50
Максимальна кількість балів:					104			
Розрахунок коефіцієнта:					104 / 100 = 1,04			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна /заочна	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи соціальної відповідальності			
1	1.1. Проаналізуйте основні причини виникнення концепції сталого розвитку. 1.2. Проаналізуйте основні складові соціальної відповідальності органів державної влади різного рівня та органів місцевого самоврядування.	8/10	5
2	2.1. Охарактеризуйте основні форми прояву соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. 2.2. Узагальніть спільні та відмінні риси ліберальної, корпоративної та соціал-демократичної соціальних держав.	6/10	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Формування економічних відносин на засадах соціальної відповідальності			
3	3.1. Охарактеризувати види та структуру корпоративних кодексів. 3.2. Проаналізуйте спільні та відмінні риси соціальних інвестицій та благодійності.	6/9	5
4	4.1. Здійснити моніторинг рівня колективно-договірного забезпечення соціальної відповідальності організації (на вибір здобувача)	8/9	5
5	5.1. Визначте та охарактеризуйте особливості реалізації спільних просвітницьких акцій, цільових соціальних програм, комплексних соціально-економічних програм розвитку територій.	8/10	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Забезпечення соціальної відповідальності економічних рішень			
6	6.1. Охарактеризуйте схему становлення індивідуальної екологічної відповідальності.	8/10	5
7	7.1. Охарактеризуйте найбільш поширені фондові соціальні індекси, цілі їх використання. 7.2. Охарактеризуйте основні нефондові соціальні індекси, їх призначення.	8/10	5
8	8.1. Назвіть фінансові інструменти розвитку корпоративної соціальної відповідальності. 8.2. Обґрунтуйте роль бізнесу в просуванні соціальної відповідальності в сфері соціально-трудова відносин, охорони навколишнього середовища, боротьби з корупцією, інтересів споживачів.	8/10	5
Разом		60/78	40

Критерії оцінювання самостійної роботи

Критерії	Обґрунтування критеріїв	Бали
<i>Розуміння завдання</i>	- робота демонструє точне розуміння завдання	1
	- включені матеріали, що безпосередньо розкривають теми або опосередковані до неї	0,5
	- включені матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми, зібрана інформація не аналізується і не оцінюється	0
<i>Повнота розкриття теми</i>	- тема розкрита повністю	1
	- часткове розкриття теми	0,5

	- виконане завдання не відповідає темі	0
Логіка викладу інформації	- логічне й структуроване викладення матеріалу	1
	- порушення логіки й структури викладу	0,5
Креативність	- унікальність роботи, велика кількість оригінальних прикладів, у роботі присутні авторські знахідки	1
	- стандартна робота, не містить авторської індивідуальності	0,5
Культура змістового наповнення відповідей	- орфографічно правильно оформлена робота з точки зору граматики, стилістики	1
	- присутні не грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0,5
	- грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0
Всього		5 балів

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених аспірантом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

20-25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться у вигляді заліку за результатами поточної успішності (проміжного контролю) з усіх змістових модулів дисципліни «Соціальна відповідальність економічних рішень».

Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Балусєва О. В. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / О. В. Балусєва, О. В. Боднарук. – Маріуполь: ДонДУУ, 2017. – 284 с.
2. Гусєва О.Ю. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. / Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. – Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020., 222 с.
3. Єрмоленко А. Соціальна відповідальність як основна цінність інституціоналізації сучасного суспільства [Текст] / А. Єрмоленко [та ін.]; Національна академія наук України, Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди. - Київ : Наукова думка, 2016. - 302 с.
4. Король С. Я. Соціальна відповідальність бізнесу: теорія та методологія обліку / С. Я. Король. - Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. - 416 с.
5. Соціальна політика: навчальний посібник / Л. Д. Климанська, В. Є. Савка, Н. М. Хома ; заг. ред.: В. М. Піча, Я. Б. Турчин ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет "Львівська політехніка", Інститут гуманітарних і соціальних наук. - 2-е вид., випр. і доп. - Львів : Новий Світ - 2000, 2018. - 318 с.
6. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність: навч. посіб. – НТУУ «Київський політехнічний інститут», 2015. – 180 с.
7. Посилкіна О.В. Соціальна відповідальність: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей / Посилкіна О.В., Братішко Ю.С. – Х.: НФаУ, 2018. – 152с.
8. Сибитка Л. А. Розвиток та становлення соціального підприємства та соціальної відповідальності бізнесу / Л. А. Сибитка, О. М. Дмитрієва, К. В. Сироїжко // Інвестиції: практика та досвід : науково-практичний журнал. - 2019. - № 22. - С. 47-53.
9. Соснін О. В. Інвестиції в людський розвиток в умовах глобальної трансформації : навчальний посібник / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, М. А. Ажажа ; Національна академія державного управління при Президентові України. - 2-ге вид., стереотип. - Львів : Магнолія 2006, 2016. - 607 с.
10. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / [А. М. Колот, О. А. Грیشнова та ін.]; за заг. ред. д.е.н., проф. А. М. Колота. — К. : КНЕУ, 2015. —519 с.

Додаткова

11. Олійник О.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. - Рівне: НУВГП, 2016. – 222 с.
12. Лойко В.В., Шемчук К.Р. Стан та перспективи розвитку безвідходних технологій в Україні в умовах прогресу циркулярної економіки. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2021. № 1 (7). С. 14-25. URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/121>
13. Лойко В.В., Руденко В.С., Золотоверха А.В. Аналітичні аспекти впливу пандемії на розвиток бізнесу в Україні на засадах соціальної безпеки. Стратегії сталого розвитку територій в умовах посткризового відновлення [текст]: [монографія] / під заг. ред. д.е.н., проф. Храпкіної В.В., д.ю.н., проф. Устименка В.А. – К.: Інтерсервіс, 2021. С. 249 – 267.
14. Петрашко Л.П. Корпоративна відповідальність: крос-культурні моделі та бізнес-практики: монографія. – К.: КНЕУ, 2013. – 372 с.
15. Ушенко Н.В. Пріоритети гуманізації економічного розвитку / Економіка інтелектуального капіталу: сутність та особливості формування у будівництві [монографія]. – К.: КНУБА, 2017. – С.18-32.
16. Ушенко Н.В. Соціальна відповідальність держави / Ушенко Н.В. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. - №17. - С. 931-936.
17. Ушенко Н.В. Інтегрування корпоративної соціальної відповідальності у стратегію управління бізнес-структури / Ушенко Н.В., Піддубна І.О. // Причорноморські економічні студії. – 2017. - №24. – С. 162-167.
18. Ushenko N. Education Process Digitalization and Its Impact on Human Capital of an Enterprise / Kateryna Andriushchenko; Alina Khaletska; Natalya Ushenko; Hanna Zholnerchuk; Iryna Ivanets; Svitlana Petrychuk; Sergey Uliganets // *Journal of Management Information and Decision Sciences* Volume 24, Issue 5, 2021. – P.1-9. - Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/Education-process-digitalization-and-its-impact-on-human-capital-of-an-enterprise-1532-5806-24-5-271.pdf>
19. Ushenko N. Expanding the Boundaries of the Economic Security of International Companies on the Basis of Corporate Social Responsibility Practices / Natalya Ushenko, Viktoriia Blyzniuk, Inesa Shumilo, Natalia Filipenko, Natalia Kurbala *Jornal of Security and Sustainability Issues*. - 2020. - Volume 10. - Number 2 (December). - P. 631-642, DOI 10.9770/jssi.2020.10.2(21)
20. Ushenko N. Innovative project management in the context of changing consumer preferences, decentralization, sustainable development and social partnerships / Ushenko N.? Vlasenko O., Biriuk O. / *Security Management of the XXI Century: National and Geopolitical Aspects*. Issue 3. - Nemoros s.r.o. Prague, 2021. – P. 340-348.
21. Ushenko N. Strategic priorities for the formation of social responsibility of business / Ushenko N.; Blyzniuk, V.; Dniprov, O.; Ridel, T.; Kurbala, N. // *Entrepreneurship and Sustainability*. 2021. *Issues* 8(4). Pp. 641-653. [https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.4\(39\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2021.8.4(39)) Режим доступу - <http://jssidoi.org/jesi/article/845>

Додаткові ресурси

22. Верховна рада України. Офіційний веб-сторінка парламенту України - <https://zakon.rada.gov.ua>
23. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
24. Електронна бібліотека освітнього порталу. URL: <http://www.osvita.org.ua/library/>.
25. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control>.
26. Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України <https://idss.org.ua>
27. Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України - <http://ecos.kiev.ua>
28. Історія Європейського Союзу. URL:<http://euinfo.tut.su/istoriya.htm>.
29. Міжнародна організація праці – Режим доступу: www.ilo.org
30. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://nplu.org>.
31. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

32. Організація Об'єднаних Націй в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://un.org.ua/ua/main/corporate-social-responsibility-and-global-compact/the-ten-principles-of-the>
33. Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку – Режим доступу: <http://wdc.org.ua/uk/services/ukraine-sd>
34. Центр “Розвиток КСВ” [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://csr-ukraine.org/pro-nas/>